

prezentacja książki

Ks. Jan Gross

POCHODZENIE SUKCESJI APOSTOLSKIEJ POLSKICH BISKUPÓW LUTERAŃSKICH

**Wydawnictwo WARTO
2011**

SPIS TREŚCI

Słowo wstępne – ks. radca Jan Badura

Od Autora

Wprowadzenie

I. Nowy Testament o urzędzie Kościoła

II. Historia Kościoła o urzędzie Kościoła

III. Ważność sukcesji apostołskiej

IV. Reformacja o urzędzie Kościoła

V. Urząd Kościoła po czasach Reformacji

VI. Sukcesja apostołska i konsekracja biskupia u Braci Czeskich: na Morawach, w Czechach i w Polsce

VII. Znaczenie ordynacji i konsekracji w luteranizmie

VIII. Superintendenci generalni zamiast biskupów

IX. Urząd biskupi i nieprzerwana historyczna sukcesja apostołska w Szwecji

X. Sukcesja apostołska w Finlandii i w krajach nadbałtyckich (Estonia, Łotwa, Litwa)

XI. Sukcesja apostołska na Słowacji

XII. Urząd biskupi a sukcesja apostołska w Czechach (Zaolzie)

XIII. Urząd Biskupa w Polsce

XIV. Nowe Zasadnicze Prawo Wewnętrzne i nowy porządek konsekracji biskupa w Polsce, a dialog międzykonfesyjny w sprawie urzędu Biskupa.

XV. Luterkańscy biskupi diecezjalni w Polsce.

XVI. Biskupi Kościoła Ewangelicko – Reformowanego.

XVII. Episcopo vagantes

XVIII. Episcopi in pectore

Zakończenie

Aneks

Aneks:

Podsumowanie: Ruch Wysokościelny

Sukcesja apostołska biskupów luterkańskich w Polsce

Oficjalna lista ewangelicko – luterkańskich Arcybiskupów Uppsali

Uppsalska - luterkańska i anglikańska linia sukcesji apostołskiej poprzez Finlandię (fińskich biskupów) u polskich biskupów: Jana Szarka, Michała Warczyńskiego, Janusza Jaguckiego i Marcina Hintza.

Starokatolicka episkopalna linia sukcesji apostołskiej Starokatolickiego Kościoła Utrechtu obecna w polskim luteranizmie za pośrednictwem biskupów: Ryszarda Bogusza i Tadeusza Szurmana.

Rzymsko-katolicka linia sukcesji apostołskiej (Rebiba).

Prawosławna linia sukcesji apostołskiej polskich biskupów luterkańskich i biskupa reformowanego w Polsce.

Wykaz biskupów luterkańskich w Polsce i pochodzenie ich historycznej sukcesji apostołskiej.

Konsekracja i wprowadzenie w urząd Biskupa – porządek zatwierdzony przez Synod Kościoła.

Biskup, Prezbiter (ksiądz) i Diakon w Szwedzkim Kościele Luterkańskim – pismo – wykład o urzędzie Kościoła dokonany przez szwedzką Konferencję Biskupów.

OD AUTORA

Opracowaniem książki, którą mamy w rękach zajmowałem się już od 30 lat. Przyczyniły się do tego także dwa wyjazdy do Szwecji i jeden wyjazd służbowy do Finlandii, gdzie po części mogłem zapoznać się z życiem i bogata historią tamtejszych Kościołów Luterzańskich oraz zdobyć nieco literatury fachowej.

Od samego początku zamierzeniem moim nie było zajmowanie się luterąską teologią urzędu Kościoła (to pozostawiam naukowcom!), ale raczej praktycznej jego funkcji, jak również historycznemu i praktycznemu przekazywaniu tego urzędu, oraz powiązaniem przez sukcesję apostolską z innymi Kościołami, zarówno po, jak i w czasie Reformacji, a zwłaszcza w czasach dzisiejszych, które z całą pewnością można nazwać czasami „*ekumenicznymi Kościoła*”, ogromnym zbliżeniem się do siebie Kościołów Chrześcijańskich, czemu zawdzięcza właśnie ruch ekumeniczny, któremu od samego początku patronował luterński arcybiskup Uppsali i prymas Szwecji Nathan Soederblom.

Mogę tylko wyrazić wielką radość z tego powodu, że w końcowej dziesiątce lat XX stulecia wielu ludziom Kościoła Ewangelicko – Augsburskiego w Polsce udało się uporządkować urząd duchowny na terenie Polski w naszym Kościele. Jest to ich zasługa, jak również zasługa ówczesnych Synodów Kościoła w Polsce. Dlatego pragnę wyrazić na tym miejscu wdzięczność i gorące podziękowanie tym wszystkim, którzy pomogli mi w wydaniu tej pozycji, a więc: Martin-Luther-Bund w Erlangen na czele z Generalnym Sekretarzem Związku Marcina Lutra w Niemczech ks. dr. hab. Rainerem Stahlem, Wydawnictwu „WARTO” Centrum Misji i Ewangelizacji Kościoła Ewangelicko – Augsburskiego w RP na czele z dyrektorem Wydawnictwa mgr Bożeną Giemza, wielu bezimiennym osobom, jak również panu Andrzejowi Londzinowi za wieloraką pomoc przez 20 minionych lat.

Niech Pan Kościoła zechce pobłogosławić tę skromną pracę, aby posłużyła ku Jego chwale i pożytkowi Kościoła, a naszych teologów aby zachęcała do rozwijania zawartej w niej tematyki.

Ks. Jan Gross

Cieszyn, w Święto Reformacji, dnia 31 października 2011 r.

Wybrany rozdział

XVII. EPISCOPI IN PECTORE

Właściwie określenie „*in pectore*” dotyczy tylko osoby mianowanej przez papieża kardynałem „*in pectore*” (dosłownie: „w sercu”), bez ujawniania nazwiska ze względu na szkodę, jaką by w danej sytuacji mógł ponieść mianowany Elekt lub jego Kościół (względy polityczne, prześladowania Kościoła).

Niektórzy jednak rozszerzają to określenie na biskupów lub nawet prezbiterów. W Historii Kościoła spotykamy się, bowiem z faktem konsekrowania prezbitera na biskupa „*in pectore*”, w tajemnicy. Dlaczego? Względy mogą być różne: lęk przed utratą w przyszłości sukcesji apostołskiej, zatracenie przez Kościół prawdziwej nauki, zgodnej z Ewangelią.

Takim błędem, nauczaniem niezgodnym z Biblią przez niektóre Kościoły dla pewnych osób, zborów lub Kościołów jest wprowadzenie w XX wieku ordynacji kobiet na urząd biskupa i prezbitera.

Szczególnie wprowadzaniu „*episcopi in pectore*” sprzyjały czasy komunizmu i postkomunizmu. W takich krajach jak Związek Radziecki, Czechosłowacja, ale też i Polska często ustanawiano biskupów „*in pectore*”.

Ze względu na sprzeciw państwowy w mianowaniu ks. Bolesława Kominka biskupem opolskim, a potem arcybiskupem wrocławskim, święcenia biskupie przyjął on potajemnie (*in pectore*), dnia 10 października 1954 w Przemyślu.

Były to lata ([1951-1953](#)), kiedy prawdopodobnie ks. Zygmunt Michelis, prezes Chrześcijańskiej Rady Ekumenicznej i Biskup Adiunkt Kościoła Ewangelicko – Augsburskiego w PRL potajemnie („*in pectore*”) przyjął „*sukcesję apostołską*” z rąk swego przyjaciela biskupa mariawickiego Wacława Marii Bartłomieja Przysieckiego (wyświęcony na biskupa 28 marca 1929 r.).

Także reformowany ekumenista diakon Władysław Paschalis - Ochędoski przyjął „*in pectore*” mariawickie święcenia prezbiteratu, aby mógł służyć reformowanym, luteranom i mariawitom w Polsce.

Takich tajnych ordynacji i konsekracji było na pewno jeszcze więcej w Polsce i w innych krajach, ale nie wszystkie zostały albo mogą być ujawnione.

Względy duszpasterskie przemawiały za tym, aby znany i ceniony profesor teologii ewangelickiej ks. Peter Paul Johannes Beyerhaus (ur. 1929 w Markt Brandenburg), niemiecki misjonarz i misjolog, po studiach teologicznych w Berlinie, Halle (Saale), Heidelberg, Bonn, Upsalla i w Bethel, ordynowany na księdza w roku 1955 w Berlinie przez ks. biskupa

Ottona Dibeliusa i wikariacie, rozpoczął dodatkowe studia z misjologii u szwedzkiego profesora ks. dr. Bengta Sundklera w Uppsali, późniejszego biskupa luterńskiego w Tanganice, [1](#) / napisał i obronił na Uniwersytecie w Uppsali doktorat na temat: „ *Samodzielność młodych Kościołów jako problem misyjny*”, ożenił się ze Szwedką Ingegärd Kalén. Pracował w Berlińskim Towarzystwie Misyjnym w południowej Afryce, ostatnio jako rektor Lutheran Theological College in Uphumulo, Natal. W latach 1965 do 1997 był ks. dr Beyerhaus profesorem zwyczajnym na katedrze misjologii i teologii ekumenicznej na Uniwersytecie w Tübingen, w latach 1970 do 1974 rektorem – założycielem Domu Albrechta Bengela, współzałożycielem znanej Konferencji Wyznających (Konfesyjnych) Społeczności (*der Konferenz Bekennender Gemeinschaften*), oraz od roku 1978 przewodniczącym Międzynarodowej Konferencji Społeczności Wyznających. W 1997 roku założył ten wielki uczoney w Gomaringen koło Tybingi „ *Instytut Diakrisis* ” utrzymywany przez Kościoły ewangeliczne Niemiec i przez wspomnianą Konferencję Wyznających Społeczności. W roku 2004 założył ruch „ *Wyznająca Ekumena* ” jako Stowarzyszenie konserwatywnych katolików, protestantów i prawosławnych. Profesor jest przyjacielem Papieża Benedykta XVI. Prowadził wykłady dla przyjaciół i doktorantów Papieża w Castel Gandolfo. Jest członkiem założonego w roku 2006 Stowarzyszenia Niemiecko-Watykańskiego. Można o nim powiedzieć, że jest dobrym luteraninem, dobrym ekumenistą, dobrym pietystą i człowiekiem wysokokościelnym. Za to spotyka go wiele przykrości. Dr teol. Lothar Gassman z Pforzheim w swoim opracowaniu na temat: „ *Ewangelikalni na drodze do Rzymu* ” [2](#) / obwinia Profesora, że prowadzi zarówno ewangelikalnych pietystów, jak i wysokokościelnych do Rzymu. A jako jeden z głównych grzechów wskazuje właśnie na to, że w roku 1998 Profesor przyznał się, że tajnie („ *in pectoris* ”) otrzymał episkopalną sukcesję apostolską od jednego z biskupów szwedzkich w roku 1989, a więc 10 lat wcześniej. [3](#) / Oczywiście wiele środowisk pietystyczno – ewangelikalnych, ale i konserwatywnych ewangelików podniosło głos przeciw Profesorowi, który jednak wyjaśnił, że jako „starszy” kierujący „ *Konfesyjnym Bractwem św. Piotra i Pawła* ” („ *Bekenntnisbruderschaft St. Peter und Paul*”) miał prawo dokonywania ordynacji braci i wysyłania ich do pracy misyjnej. Nie chciał tego jednak czynić nie posiadając urzędu biskupiego, który jedynie upoważnia do dokonywania ordynacji i konsekracji duchownych. Dlatego zgodnie ze swym sumieniem przyjął szwedzką sukcesję episkopalną od jednego z szwedzkich biskupów luterńskich. Profesor Peter Paul Johannes Beyerhaus podpisał też wraz z innymi profesorami, księżmi i ludźmi Kościoła, [4](#) / którym leży na sercu dobro luteranizmu protest przeciwko oświadczeniu Luterńskiej Konferencji Biskupów w Niemczech p.t. „Powołani zgodnie z porządkiem” - „*Ordnungsgemäß berufen*” [5](#) / (CA: „*Rite vocatus*”). W proteście luteranscy teolodzy Niemiec piszą do biskupów, m.in., że są głęboko zawiedzeni „papierem”, który wypracowali ewangelicko-luteranscy

biskupi i biskupki w Niemczech, w którym wyłożona jest niestety niebiblijnie i niezgodnie z nauką luteranckich ksiąg wyznaniowych (Solida Declaratio) nauka o urzędzie Kościoła, o powszechnym kapłaństwie i sprawowaniu Sakramentów św. Na ten protest odpowiedział przewodniczący Konferencji Biskupów i na tym się skończyła dyskusja.

Niestety, konfesyjny luteranin nie może się zgodzić z taką powierzchowną nauką o ważnych sprawach życia kościelnego, jak to wyłożyli w swoim „papierze” biskupi niemieccy, zwłaszcza na temat urzędu Kościoła.

Od lat pięćdziesiątych ubiegłego stulecia toczyła się w Kościołach chrześcijańskich dyskusja na temat ordynacji kobiet lub konsekracji kobiet na biskupów. W wielu Kościołach luteranckich, reformowanych, anglikańskich, oraz czesko-braterskim i husyckim w Czechach została ta propozycja przyjęta i wykonana.

Synod Kościoła Ewangelicko-Augsburskiego w RP w dniach 15-17 października 2010 r. przyjął ten wniosek negatywnie, tzn. wypowiedział się przeciwko ordynacji kobiet na urząd prezbitera i biskupa w Polsce, zresztą już nie pierwszy raz. W Polsce kobiety i mężczyźni mogą być ordynowani i ordynowani tylko na pomocniczy stopień – diakona i diakonki. [6](#) /

Natomiast w Międzynarodowej Komisji Biskupów Starokatolickich Unii Utrechckiej wniosek został pozytywnie zaopiniowany przez większość.

Przeciwnym był tylko Kościół Polskokatolicki w RP, a bratni jego Polski Narodowy Kościół Katolicki [PNKK] w Stanach Zjednoczonych Ameryki i Kanady na znak protestu wystąpił z Unii Utrechckiej uzasadniając swoją decyzję następująco:

„Polski Narodowy Kościół Katolicki w Ameryce i Kanadzie wystąpił z Unii Utrechckiej w dniu 28 kwietnia 2008 r. w Lancaster, gdzie jego biskupi, mimo, iż uznają prymat Starokatolickiego Arcybiskupa Utrecht, to jednak uchwalili tzw. „Deklarację Screntońską” następującej treści :

„ Odrzucamy współczesne innowacje głoszone przez Wspólnotę Anglikańską i Unię Utrechcką Kościołów Starokatolickich. W zakresie tych innowacji kierujemy się Pismem Świętym i uważamy za sprzeczne z tradycją pierwszych wieków chrześcijaństwa: dopuszczenie kobiet do świętego kapłaństwa, konsekracje kobiet na biskupów oraz błogosławieństwa par tej samej płci .”

Kościół Polskokatolicki nie uczynił tego w takiej formie, ale jego dwaj już dzisiaj nieżyjący biskupi: Tadeusz Majewski i Jerzy Szotmiller, w obawie, że kiedyś Polska może utracić „ starokatolicką sukcesję apostołską ” (obecnie jest tylko jeden czynny biskup i jeden biskup chory, na emeryturze) już w latach dziewięćdziesiątych ub. stulecia postanowili potajemnie („ in pectore ”) dokonać konsekracji jednego biskupa, który by mógł zapewnić trwanie Kościoła Polskokatolickiego w nieprzerwanej sukcesji apostołskiej.

Przed równe 15 laty, w dniu 10 sierpnia 1996 r. ks. biskup Tadeusz Majewski zaprosił do siebie do prywatnego mieszkania w Warszawie ks. Eugeniusza Stelmacha ze Strzyżowic i oświadczył mu, że już kilkakrotnie chciał wystawić jego kandydaturę na Synodzie na urząd biskupa, ale

władze państwowe nigdy na tę kandydaturę się nie zgadzały. Dlatego postanowił udzielić mu jeszcze przed swoją śmiercią (zmarł 2002 r.) święceń biskupich „*in pectore*” w domowej kaplicy w Warszawie. Jedynym świadkiem był pan Stefan, kuzyn i osobisty kierowca Biskupa. Na znak tych święceń otrzymał pektorał, a w dniu 17 sierpnia 1996 r. w kościele w Strzyżowicach publicznie otrzymał z rąk Biskupa wschodnią ikonę Pana Jezusa, oraz cenną stulę, którą bp T. Majewski otrzymał osobiście od Patriarchy Konstantynopola, oraz mitrę biskupią z wizerunkiem Matki Bożej Nieustającej Pomocy.

W Warszawie bp T. Majewski zapowiedział ks. E. Stelmachowi, że w uroczysty sposób w kościele w stosownym czasie konsekracja ta zostanie *potwierdzona* ze wszystkimi obrzędami według dawnego rytu katolickiego przez ks. biskupa Jerzego Szotmillera. Tym stosownym czasem stał się dzień 6 listopada 1999 r., kiedy na prośbę biskupa T. Majewskiego została dopełniona konsekracja w uroczysty sposób w kościele w Strzyżowicach w obecności 6 świadków (2 duchownych i 1 osoba świecka z Kościoła Polskokatolickiego oraz 3 duchownych ewangelicko-augsburskich) w czasie mszy św. konsekracyjnej biskup Jerzy Szotmiller dopełnił obrzędu konsekracji ks. Eugeniusza Stelmacha, od 25 kwietnia 1998 r. wikariusza generalnego Diecezji Krakowsko – Częstochowskiej, na urząd biskupa (bez przydziału diecezji).

W podpisanym przez Konsekratora i Elekta oraz 6 świadków „*Documentum Consekrationis Episcopi – in pectore*” napisanym przez Biskupa odręcznie oraz w kilku egzemplarzach dwustronicowych napisanych na komputerze, Konsekrator stwierdza, dlaczego udzielił Wikariuszowi Generalnemu Diecezji Krakowsko – Częstochowskiej święceń biskupich. Pisze m.in. następująco:

„... Jedynym motywem jest dobro Kościoła Polskokatolickiego, który wraz z Unią Utrechcką przeżywa kryzys. Wiadomym jest, że Unia Utrechcka wprowadzając ordynację kobiet na urząd kapłański w niektórych Kościołach członkowskich (Niemcy, Austria, w niedalekiej przyszłości Holandia i Szwajcaria) sprzeniewierzyła się nie tylko starej deklaracji, że kobiety na urząd kapłański nie będą święcone, ale i woli założyciela Kościoła Jezusa Chrystusa.

*De facto po odejściu Polskiego Narodowego Kościoła Katolickiego z Unii Utrechckiej, ta organizacja nie istnieje. (...) Analizując powyższe przesłanki za i przeciw, postanowiłem w dniu 6 listopada 1999 r. w czasie Mszy Świętej w polskokatolickim kościele parafialnym w Strzyżowicach przekazać sukcesję apostołską zgodnie z rytuałem Kościoła Zachodniego Księdzu **Eugeniuszowi Stelmachowi** w formie episcopus in pectore.*

Oдноśnie osoby Konsekrowanego: ze wszech miar twierdzę, że jest tego godzien. Jego morale nie budzi żadnych zastrzeżeń. Jest wzorowym mężem, ojcem i duszpasterzem. Daj Boże takich kapłanów Kościołowi.”

Dwa lata później w roku 2001 Biskup Ordynariusz ks. biskup Jerzy Szotmiller podniósł kościół strzyżowicki p.w. Matki Bożej Nieustającej

Pomocy do godności „*prokatedry*” Diecezji Krakowsko – Częstochowskiej.
[7/](#)

Obydwaj księża biskupi: Jerzy Szotmiller i Eugeniusz Stelmach zgodnie z intencją jaką mieli przekazali sukcesję apostolską w Święto Epifanii, dnia 6 stycznia 2002 r. w kościele Zmartwychwstania Pańskiego w Katowicach księdzu biskupowi Tadeuszowi Szurmanowi - Biskupowi Kościoła Ewangelicko – Augsburskiego w RP Diecezji Katowickiej.

Ks. biskup in pectore Eugeniusz Stelmach , długoletni dziekan śląski, infułat, urodził się dnia 23 listopada 1933 r. w miejscowości Gwoździec woj. Małopolskie. Tu został ochrzczony w kościele św. Katarzyny, potem poszedł do klasztoru Ojców Salwatorianów, gdzie przygotowywał się do stanu duchownego. Ze względu na ujawnioną ciężką chorobę, za zgoda najwyższych władz kościelnych Kościoła Rzymsko-Katolickiego, opuścił Zakon Salwatorianów aby odtąd się leczyć. Po przebyciu poważnej operacji i dojścia do pełni zdrowia, Eugeniusz Stelmach wstąpił do Kościoła Polskokatolickiego, gdzie w uroczystość św. ap. Piotra i Pawła w dniu 29 czerwca 1962 r., a więc przed blisko 50 laty, został wyświęcony na kapłana polskokatolickiego przez ks. biskupa prof. dr. Maksymiliana Rodego. Po krótkim okresie pracy w Kurii Biskupiej u boku Biskupa, w roku 1962 skierowano do erygowanej w roku 1961 w Strzyżowicach nowego duszpasterza w osobie ks. Eugeniusza Stelmacha. Młody duchowny w roku 1963 po wielu trudnościach rozpoczął budowę kościoła polskokatolickiego, którego budowę zakończył w roku 1965, choć przez wiele lat kościół ten był poprawiany i ulepszany. Tutaj w Strzyżowicach ks. Eugeniusz zapoznał swoją przyszłą żonę Halinę z domu Przybyłek, z którą ma 3 synów: ks. Adam, Piotr i Łukasz.

Ks. Eugeniusz Stelmach pełnił różne wysokie urzędy w Kościele Polskokatolickim (infułat, wikariusz generalny Diecezji Krakowsko-Częstochowskiej, dziekan śląski, członek Synodu Kościoła i przewodniczący Komisji Duszpasterskiej).

Jak wyznał przed swoją śmiercią ś.p. ks. biskup Tadeusz Ryszard Majewski, ilekroć chciał zgłosić ks. Eugeniusza Stelmacha do wyborów na biskupa, zawsze otrzymywał z Urzędu do Spraw Wyznań negatywną opinię, dlatego gdy już upadł komunizm w dniu 10 sierpnia 1996 r. na niecałe trzy lata przed swoją śmiercią postanowił udzielić w swoim mieszkaniu w Warszawie ks. Eugeniuszowi Stelmachowi „sakry biskupie” i prosić ks. biskupa J. Szotmillera o dopełnienie jej w sposób uroczysty w kościele w Strzyżowicach w obecności świadków, co stało się w dniu 6 listopada 1999 r., a w roku 2001 podniósł kościół strzyżowicki do godności prokatedry. Obydwaj biskupi: Jerzy Szotmiller i Eugeniusz Stelmach na znak wspólnoty ekumenicznej oficjalnie, w obecności rzymsko-katolickich i ewangelicko-augsburskich biskupów, w ewangelickim kościele p.w. Zmartwychwstania Pańskiego w Katowicach udzielili przez włożenie rąk starokatolickiej sukcesji apostolskiej ks. biskupowi Tadeuszowi

Szurmanowi, a On przekazał ją 8 biskupom ewangelickim w Kraju i zagranicą:

1. Biskup reform. Marek Izdebski – 5 X 2002 r. Warszawa.
  2. Biskup Peter Gancs – 6 IX 2003 r. Bekescsaban (Węgry), biskup południowej diecezji Kościoła luterńskiego na Węgrzech, obecnie zwierzchnik Kościoła.
  3. Biskup Hans-Jörg Voigt – 24 VI 2006 Hanower (Niemcy), Biskup SELK w Niemczech.
  4. Biskup Dr Stanisław Piętaś – 7 I 2007 Czeski Cieszyń (Republika Czeska).
  5. Biskup Jerzy Samiec - 6 I 2010 r. w Warszawie.
  6. Biskup Mirosław Wola – 19 VI 2010 r. Warszawa.
  7. Biskup Jan Cieślak – 4 IX 2010 r. Łódź.
  8. Biskup prof. dr hab. Marcin Hintz – 19 II 2011 r. Sopot.
- Ks. Eugeniusz Stelmach biskup „in pectore” nadal jest czynnym proboszczem w Strzyżowicach koło Będzina, niedaleko katowickiego lotniska w Pyrzowicach, oddany całym sercem swojemu Kościołowi i od ponad 30 lat także ruchowi ekumenicznemu na Śląsku i w Zagłębiu. Znam Go dobrze osobiście od 30 laty i mogę potwierdzić tylko to co w swoim testamencie o Nim napisał ś.p. ks. biskup Jerzy Szotmiller, że jest „godzien” bycia biskupem, jak to nasi bracia prawosławni w czasie liturgii święceń biskupich wołają: „Axios! – Godzien jest!” Szkoda tylko, że to nie stało się nigdy oficjalnie w Kościele Polskokatolickim.

XVII. EPISCOPI VAGANTES

„*Episcopi vagantes*” – „biskupi wędrujący” (łac. liczba pojedyncza „*episcopus vagans*” – „biskup wędrujący”), („*wandering bishops*” or “*stray bishops*”) to grupa „biskupów wędrujących”.

Są oni ważnie, choć niegodnie, jak naucza Kościół Rzymsko-Katolicki, konsekrowani przez biskupa posiadającego episkopalną sukcesję apostolską. Nazwa „*episcopus vagans*” wygląda na pejoratywne określenie takiego biskupa, choć nie zawsze tak musi być i było. Są to zazwyczaj biskupi nieposiadający swojej diecezji, ani nie są złączeni w łączności z żadnym większym Kościołem. Często taki biskup nie posiada jurysdykcji biskupiej, lub jego władza ogranicza się do bardzo małej grupy współwyznawców.

Zresztą w pierwszych wiekach rodzącego się chrześcijaństwa, a także jeszcze we wczesnym średniowieczu, podczas prześladowań i tworzących się struktur kościelnych, wielu biskupów prowadzących misje chrześcijańskie i zakładających nowe zbory byli takimi „biskupami wędrującymi.”

Współcześni biskupi wędrujący to przeważnie ważnie wyświęceni przez biskupa posiadającego sukcesję apostolską, ale niemający oparcia w jakimś większym Kościele, są tam też biskupi ekskomunikowani przede

wszystkim przez Kościół Rzymsko – Katolicki (np. abp Milingo, czy abp Lefebre, czy też niektórzy biskupi Ameryki Południowej) lub Kościoły Wschodnie, albo sami z różnych powodów swój Kościół opuścili (np. zawarcie małżeństwa, życie niemoralne).

„*Episcopus vagantes*” są w Europie, a najwięcej ich zamieszkuje w Ameryce, ale także i w Polsce.

*W XX wieku na czoło „Episcopi vagantes” wybijał się Biskup **Arnold Harris Mathew** (1852-1919), ur. we Francji w Montpellier, dnia 6 sierpnia 1852 r. Był suspendowanym duchownym rzymsko-katolickim, potem anglikańskim, który wstąpił wreszcie do Kościoła Starokatolickiego i został w dniu 28 kwietnia 1908 r. w katedrze św. Gertrudy w Utrechcie nawet konsekrowany na biskupa starokatolickiego przez Arcybiskupa Utrechtu Gerarda Gula w asyście biskupów: Jakuba Jana van Thiele, Mikołaja Spity, Józefa Demmela z misją reaktywowania Kościoła Starokatolickiego w Wielkiej Brytanii. W dniu 5 października 1909 r. w katedrze św. Gertrudy brał razem z arcybiskupem Gerardem Gulem, biskupami: Jakubem van Thiele z Haarlemu, Mikołajem Spitą z Devnter i Józefem Demmelem czynny udział w konsekracji mariawickiego biskupa Jana Marii Michała Kowalskiego z Płocka.*

W dniu 29 grudnia 1910 r. ogłosił jednak autokefalię Kościoła Starokatolickiego w Anglii, stworzył liberalny Kościół Starorzyskokatolicki, wyświęcił 13 duchownych na biskupów dla różnych Kościołów na całym świecie i ordynował około 400 prezbiterów anglikańskich, którzy pozostali w swoim Kościele, a którym zawsze Kościół Rzymsko- Katolicki sugerował, że nie mają ważnych święceń prezbiterkich (sukcesji apostołskiej). Dlatego szukali oni upewnienia ważności swych święceń prezbiterkich u starokatolickiego biskupa, którego ważności święceń biskupich nie kwestionował Rzym.

Wśród tych 13 biskupów byli: jeden protonotariusz apostołski (infułat rzymski) i jeden papieski prałat domowy, a także kilku uczonych, dobrze wykształconych teologów rzymsko-katolickich.

Biskup Arnold Harris Mathew zmarł w Anglii w wieku 67 lat w roku 1919 opuszczony dosłownie przez wszystkich pochowany został przez Kościół anglikański jak zwykły wierny.

Cokolwiek o nim powiedziano i napisano, to jednak jego imię przetrwało aż do dzisiejszych czasów zwłaszcza w Anglii, w Ameryce i w Niemczech poprzez jego następców w urzędzie biskupim, którym przekazał sukcesję apostołską.

Wśród 13 biskupów konsekrowanych przez niego (nie licząc konsekracji w katedrze św. Gertrudy, w której czynnie uczestniczył z arcybiskupem G. Gulem mariawickiego biskupa Jana M.M. Kowalskiego z Płocka) był także książę austriacki **de Landas Berghes**, który ukończył z tytułami naukowymi Uniwersytet w Cambridge. Konsekrowany został w dniu 29 czerwca 1913 r. jako biskup najpierw dla Szkocji, a potem posłany został do Ameryki, gdzie założył starorzysko-katolicką parafię.

On to w dniu 4 października 1916 r. wyświęcił na biskupa **Carmela Harry Carfora**, Włocha, rzymsko-katolickiego księdza, doktora teologii i filozofii na Uniwersytecie w Neapolu, który miał 27 kościołów z 15.000 wiernych starorzyskich-katolików w USA, do jego jurysdykcji należało jedno Seminarium Duchowne w Chicago, kilka klasztorów, dom opieki dla emerytowanych księży i kilka domów starców. Bp Carfora umarł w roku 1958.

Bp Carfora w dniu 6 czerwca 1950 r. konsekrował na biskupa starorzysko-katolickiego biskupa w USA ks. **Georgia F. Davisa**, który 1 września 1952 roku zgodnie z życzeniem Carfora konsekrował na biskupa księdza i katechetę dr. **Hansa Heuera**, na biskupa „*Ordo Militiae Crucis Stempli Jerusalem*”, niemieckiego ewangelicko – luterńskiego teologa i duchownego.

W ten sposób pierwotna rzymsko-katolicka linia sukcesji apostoelskiej Rebiży poprzez Kościół Starokatolicki Utrechtu po raz pierwszy przeszła na duchownego luterńskiego, który ją dalej przekazywał, a mianowicie przez konsekrację w dniu 11 grudnia 1971 r. księdza i katechety szkół zawodowych **Karola Augusta Hahne**, którego osobiście miałem możliwość poznać na posiedzeniach Luterskiej Konferencji Liturgicznej w Fuldzie. Biskup Karl August Hahne konsekrował 27 listopada 1977 r. w ewangelickim kościele w Gelsenkirchen w asyście wysokokościelnego Biskupa Prof. Dr. Dr. H. **Echternacha** profesora **Helmuta Paulusa Tramnitza**. Traumnitz był profesorem muzyki kościelnej, ale zawsze odznaczał się wielkim zainteresowaniem teologicznym. Już w czasach nazizmu brał udział w tajnym kształceniu teologicznym „*Kościół Wyznającego*”. Biskup Echternach udzielił mu ordynacji prezbiterkiej. Biskup Prof. Helmut Paulus Tramnitz, ówczesny przewodniczący Wysokokościelnego Apostolatu św. Ansgara konsekrował 9 października 1983 r. ewangelicko-luterskiego księdza **Karstena Reinharda Bürgenera** (73), który studiował teologię ewangelicką w: Münster, Tübingen i w Hamburgu, ponieważ chciał zostać misjonarzem.

Biskup Wysokokościelnego Apostolatu św. Ansgara K.R. Bürgener konsekrował, dnia 2 lutego 2004 r. przewodniczącego „Wspólnoty (Kommunität) św. Michała” w Cottbus ks. Matthiasa Niche na biskupa pomocniczego „Wysokokościelnego Apostolatu św. Ansgara”, który w dniu 25 kwietnia 2009 r. konsekrował na „*Biskupa Klasztoru*” proboszcza od roku 1978 i od roku 1987 jednocześnie przeora ewangelicko-luterskiego klasztoru św. Wigberta w Werningshausen koło Sömmerda (Turyngia) ks. **Franza Schwarza** pochodzącego z Mazur./ [8](#) Nowy połączony Kościół Turyngii i Magdeburga uznał te święcenia za prowokację. Uważano, że ksiądz Kościoła Krajowego nie może przyjmować święceń biskupich, gdy nie jest wybrany biskupem przez Synod. Nie pomogły tu wyjaśnienia, że jest on tylko „*biskupem klasztoru*”, a nie Kościoła. Miał on prawo ordynacji zakonników nie będąc biskupem. Tego ks. F. Schwarz nie chciał czynić bez prawowitych święceń biskupich. Władze Kościoła EKM zasuspendowały i

zawiesiły księdza w czynnościach. Rozgorzała wielka dyskusja, protesty i t.p., poczym Władze Kościoła EKM przywróciły ks. Franzowi Schwarzowi uprawnienia wynikające z ordynacji, a za pół roku w związku z ukończeniem 65 roku życia przeszedł na emeryturę, pozostając nadal przeorem klasztoru ekumenicznego św. Wigberta w Werninghausen jako „*klasztorny biskup wysokościelny*”.

Tak, więc rzymsko-katolicka i starokatolicka linia utrechcka sukcesji apostołskiej jest obecnie obecna w następujących liniach święceń biskupich u tzw. „*episkopi vagantes*”:

- **XIX wiek :**
  - Joseph René Vilatte - Friedrich Heiler (ewang.)
- **XX wiek :**
  - Arnold Harris Mathew – Georg F. Davis - Hans Heuer (ewang.-lut.)
  - Jan Maria Michał Kowalski – mariawita w Płocku a potem w Felicjanowie.
  - Carlos Duarte Costa - w 1945 roku założył narodowy Brazylijski Katolicki Kościół Apostolski o ustroju episkopalno – synodalnym.
  - Marcel Lefebvre – „*lefebryści*” powstałi po II soborze watykańskim.
  - Pierre Martin Ngô Thuc
  - Michel Guérard des Lauriers

Kościół Starokatolicki Utrechtu powołuje się w tej kwestii na wypowiedzi Ojców Kościoła, którzy uważali: „*nulla ecclesia sine episcopo, nullus episcopus sine ecclesia*” („*nie ma Kościoła bez biskupa, nie ma biskupa bez Kościoła*”). To znaczy, że każdy Kościół musi posiadać swego biskupa, niezależnie od wielkości liczebnej czy terytorialnej, ale biskup nie może istnieć bez Kościoła.

Międzynarodowa Konferencja Biskupów Unii Utrechckiej Kościoła Starokatolickiego po dłuższej dyskusji ustaliła, że każde święcenia biskupie są godne i ważne, jeśli są przeprowadzone:

1. przynajmniej przez jednego godnie wyświęconego Biskupa,
2. publicznie przy świadkach,
3. dla prawdziwie istniejącego biskupstwa (diecezji) albo prawdziwie istniejącej parafii.

poprzez nałożenie rąk na konsekrowanego i wezwanie Ducha Świętego przez konsekratora.

POLSKI KOŚCIÓŁ STAROKATOLICKI

Z tej samej linii sukcesyjnej, z której biorą swoją linię sukcesji apostołskiej polskokatolicy i mariawici, wywodzą swoją sukcesję polscy starokatolicy

biskupi nienależący do Unii Utrechckiej. / [9](#) Konsekracja biskupów tego Kościoła przedstawia się wg następującej linii sukcesyjnej sięgającej biskupa Franciszka Hodura:

Marek Kordzik + Jan Kazimierz Banach (kons. 29.06.1983)

Piotr Bogdan Filipowicz (kons. Łódź 1957)

Adam Jurgielewicz (1895-1959) (kons. Zamość 1934)

Władysław Marcin Faron (ur.1891-1965) (kons. Scranton 30.01.1930)

Franciszek Hodur (1866-1933) (kons. Utrecht 29.09.1907)

ZAKOŃCZENIE

Reasumując to wszystko, co mogliśmy powiedzieć o historii episkopatu luterańskiego w Polsce i jego sukcesji apostolskiej, stwierdzamy, że sukcesja apostolska naszych luterańskich biskupów z punktu widzenia luterańskiego nie może być kwestionowana, a swoje źródło ma głównie w Uppsali, choć kilku biskupów złączonych jest ponadto z sukcesją linii „*Rebiby*” (rzymsko-katolicka i starokatolicka) oraz w linii sukcesji prawosławnej. Nie jest to więc sukcesja urzędu luterańskiego, ale w pełni sukcesją ekumeniczną zarówno Kościoła Zachodniego jak i Wschodniego.

Jako luteranie związani jesteśmy w jedną rodzinę luterańską, posiadającą wszędzie ten sam urząd, niezależnie, czy to jest urząd przekazany przez *sukcesję prezbiterką*, jak to było dawniej, czy też przez *sukcesję episkopalną*, jak zawsze było w Szwecji i jak jest dzisiaj w wielu Kościołach luterańskich na świecie, także w naszym Kościele w Polsce.

Reasumując raz jeszcze to, co zawarte jest w niniejszym opracowaniu, o becnie po reformie urzędu Kościoła, nasz Kościół posiada różne *linie sukcesji* urzędu Kościoła. Są to:

- „**linia uppsalska**” („luterańska”) sięgająca jednak do papieża Klemensa VIII (1523), poprzez szwedzkiego rzymskokatolickiego biskupa Petrusa Magni, szwedzkiego arcybiskupa Nathana Söderbloma, słowackich biskupów Jur(aja) Janoški i Dušana Fajnora, którym „*uppsalski brat pobłogosławił*” i przekazał historyczną sukcesję apostostolską, a która do Polski dotarła pośrednio poprzez słowackich biskupów generalnych: Jana Michalko, Pavla Uhorskai, Juliusa Filo (*jun.*) i Miloša Klatika, jak również poprzez czeskich biskupów: Władysława Kiedronia, Wilhelma Stonawskiego, Władysława Volnego, Stanisława Piętaka i Jana Niedobę.

Również ta *szwedzka linia sukcesji apostolskiej* została przekazana bezpośrednio poprzez szwedzkich biskupów: Torda Harlina i Ragnera Perseniusa (obydwaj z Uppsali) ostatnim trzem Biskupom Kościoła, oraz biskupowi diecezjalnemu Mieczysławowi Cieślarowi (+) (bp Harlin), jak również poprzez fińskich biskupów: ks. biskupa Kalevi Toiviainen biskupowi Michałowi Warczyńskiemu, oraz za pośrednictwem biskupów fińskich: Rimpilainen, Kortekangas i Peura, biskupom polskim - Zwierzchnikom Kościoła: Szarkowi, Jaguckiemu i Samcowi.

- „**linia rzymska**” zwana raczej „**linią Rebiby**” (1551) nawiązująca do kardynała Scipione Rebiba. [10](#)

Z tą linią bezpośrednie powiązanie poprzez biskupa starokatolickiego Wacława M, Bartłomieja Przysieckiego miał mieć ks. biskup adiunkt Zygmunt Michelis, natomiast poprzez rzymsko – katolickiego biskupa Jana Tyrawę, oraz poprzez biskupów starokatolickich Wiesława Skołuckiego i Zygmunta Koralewskiego - biskup Ryszard Bogusz, a poprzez biskupów starokatolickich: Jerzego Szotmillera i Eugeniusza Stelmacha – biskup Tadeusz Szurman.

Z tą linią sukcesji apostolskiej „*Rebiby*” związani są także wszyscy biskupi, których wymienieni dwaj biskupi luterkańscy (R. Bogusz i T. Szurman) współkonsekwrowali w kraju i za granicą, oraz ci, którzy przez tychże biskupów zagranicznych byli konsekrowani.

- „**linia prawosławna**” (wschodnia) przekazana przez włożenie rąk (z gr. „**chirotonia biskupia**”) Arcybiskupa Jeremiasza (Wrocław), Prezesa Polskiej Rady Ekumenicznej, na głowę biskupa Ryszarda Bogusza (Wrocław) i biskupa reformowanego Marka Izdebskiego (Warszawa).

Prawosławny Arcybiskup Jeremiasz (Jan Anchimiuk), Arcybiskup Wrocławsko - Szczeciński otrzymał „*chirotonię biskupią*” w Warszawie w dniu 13 marca 1983 r. z rąk metropolity Bazylego i pozostałych arcybiskupów i biskupów prawosławnych w soborze (w katedrze) w Warszawie na Pradze.

Jeszcze raz także pragnę podkreślić, że *vocatio* (powołanie) należy do *consecratio* (wyświęcenie), a *consecratio* w zasadzie nie może być przekazane bez *vocatio*, [11](#) /chyba, że przemawiają za tym jakieś poważne względy duszpasterskie (*in pectore* : obawa przed utratą przez Kościół w przyszłości czystej, nieskażonej wiary opartej na Słowie Bożym, czy samej sukcesji apostolskiej).

Dobrze jest, gdy jedno zostaje z drugim ściśle związane. Oczywiście z przekazywaniem urzędu *przez modlitwę i włożenie rąk* musi być złączona *sukcesja wiary*. Dla luteran, bowiem, zawsze ważniejsza od sukcesji urzędu jest sukcesja czystej wiary apostolskiej, wierne trzymanie się Ewangelii, objaśnionej w trzech powszechnych starochrześcijańskich wyznaniach wiary: apostolskim, nicejsko-konstantynopolitańskim i atanazjańskim [ŚE 980 - 982]. W nich zawarta jest prawdziwa wiara powszechna („*katolicka*”), we właściwym tego słowa znaczeniu, przyjęta także przez Reformację, dzięki której tworzymy wspólnie „jeden, święty, powszechny i apostolski Kościół”.

* * *

A N E K S

NA PODSUMOWANIE:

Ruch Wysokościelny

A. Co to jest Kościół „Wysoki”?

Z tą nazwą często się spotykamy w krajach zachodniej Europy. Sama nazwa jest pochodzenia angielskiego. Reformacja bowiem w Anglii miała

różne pochodzenie. Były tam wpływy: luterkańskie, kalwińskie i pozostały wpływy katolickie. Kościół Anglikański (*The Church of England*) to mieszanina teologii: luterkańskiej, kalwińskiej i katolickiej, a właściwie teologii kalwińsko – luterkańskiej i kultu katolickiego. Nie jest to więc Kościół ani ściśle luterkański, ani reformowany, ani też katolicki. Właściwie tam każdy z tych kierunków chrześcijaństwa w tym jednym Kościele Anglikańskim może siebie odnaleźć.

Kościół Anglikański jest jednocześnie katolicki, jak i reformacyjny:

- **Katolicki**, gdyż uważa się za uniwersalny Kościół Jezusa Chrystusa rozpowszechniony po całym świecie (powszechny). Jest apostołski w wyznawaniu nauki jaką głosili apostołowie i legitymujący się nieprzerwaną sukcesją apostołską swoich biskupów, wyznający jak wszystkie Kościoły historyczny trzy wyznania wiary: apostołskie, nicejsko – konstantynopolitańskie i atanazjańskie (Patrz: Śpiewnik Ewangelicki – 980, 981, 982)
- **Reformacyjny** (luterkańsko – kalwiński), gdyż uznaje zasady i pryncypia Reformacji XVI wieku wyrażone w anglikańskich tzw. 33 artykułach wiary anglikańskiej z roku 1563 oraz anglikańską Book of Common Prayer czyli reformacyjną Księgą Wspólnej Modlitwy.

Ks. biskup prof. dr Andrzej Wantuła często opowiadał ze swojego pobytu w Londynie, gdzie założył pierwszą polską parafię luterkańską, którą po nim przejął jego następca ks. biskup dr Władysław Fierla pochodzący z Zaolzia,/[12](#) że na jednej ulicy mogą znajdować się trzy kościoły anglikańskie, a w każdym będzie inaczej odprawiane nabożeństwo, gdyż każdy może mieć inną duchowość. Tę duchowość określa się jako jako trzy Kościoły w jednym: „*Wysoki Kościół*” – „*High Church*”, „*Szeroki Kościół*” - „*Broad Church*” i „*Niski Kościół*” – „*Low Church*”, bardziej ewangelikalny. Z angielskiego „*Kościół Wysokiego*” powstał tzw. „*Anglikatolicyzm*”, który jest bliski złączenia się z Kościołem Rzymsko-Katolickim (stąd pochodził przyszły kardynał Neuman) i z tej odnogi Kościoła Anglikańskiego niektórzy jego członkowie i duchowieństwo odeszli w bieżącym roku (2011) do Kościoła Rzymskokatolickiego zachęeni przez papieża Benedykta XVI na mocy jego konstytucji apostołskiej „*Anglicanorum coetibus*” z dnia 4 listopada 2009 r.

Określenie „*Kościół Wysoki*” dotarło także do **Niemiec** w roku **1918**, gdy tu powstał w Kościele Ewangelickim „*Związek Wysokokościelny*”. „*Kościół Wysoki*” znalazł dla siebie miejsce nie tylko w Anglii i Niemczech, ale także i w innych krajach europejskich, oraz w Ameryce, Azji, Afryce.

W niemieckim protestantyzmie, z którym „graniczymy”, określenie „*Związek Wysokokościelny*” według jego własnej literatury i zapatrywań, to **trzymanie się biblijnej i luterkańskiej nauki o usprawiedliwieniu darmo z łaski przez wiarę w Jezusa Chrystusa, która to nauka dla całego luteranizmu stanowi „bycie, albo nie bycie” Kościoła („standis et**

cadentis ecclesiae ”), wierność nauce Biblii i księgom symbolicznym luteranizmu, a to znaczy mieć w wielkim poszanowaniu naukę o sakramentach, zwłaszcza Eucharystii, Sakramencie Ołtarza, Wieczerzy Pańskiej, następnie **Urzędu Kościoła – urzędu duszpasterskiego** z nieprzerwaną sukcesją apostołską i spowiedzi, także osobistej spowiedzi, oraz głębszego życia liturgicznego, także na co dzień.

Ruch Wysokokościelny w Niemczech powstał w roku 1917. Założycielem i pierwszym przewodniczącym ruchu wysokokościelnego w Niemczech był profesor w Marburgu, ks. dr Friedrich Heiler (1892-1967), konwertyta z katolicyzmu na luteranizm, który otrzymał święcenia biskupie „*in pectore*”, opracował także porządek „*mszy św. wysokokościelnej*” (1931).

Nie sposób nie wspomnieć mówiąc w ruchu Wysokościelnym jednego z wielkich kontynuatorów dzieła Heilera związanego z Ziemią Górnośląską.

Był to ks. **Walter Drobnitzky** (1900-1986), gorliwy i prawy luteranin, urodzony w Legnicy w roku 1900. Walter Drobnitzky jako 18 - letni młodzieniec zainteresował się powstającym na terenie ówczesnych Niemiec *ruchem wysokokościelnym*, później był jego wiodącym członkiem i tymczasowym przewodniczącym, propagował w słowie i piśmie liturgiczną i pobożnościową odnowę protestantyzmu, jak również powstającego młodego ruchu ekumenicznego. Po ewangelickich studiach teologicznych, ordynacji i wikariacie był proboszczem w Lipinach na Górnym Śląsku (pomiędzy Rudą Śl. a Chorzowem, obecnie są Lipiny jedną z 5 dzielnic Świętochłowic), gdzie w dniu 13 października 1901 r. został poświęcony nowy kościół ewangelicki w Lipinach, w którym młody duchowny (25) konfirmował w roku 1925, 14 – letnią swoją teściową Elżbietę Ankes pochodzącą z Orzesza (ochrzczona w kościele św. Jana w Mikołowie w 1911 r.), a na początku 1933 r. pobłogosławił małżeństwo moich teściów: Elżbiety z d. Ankes z Józefem Jarzembowskim. Pod koniec roku 1933 ks. Walter Drobnitzky ochrzcił w kościele w Lipinach pierwszego ich syna, a mojego szwagra (najstarszego brata mojej żony) Mieczysława Jarzembowskiego ur. 31 X 1933 r.

Lipiny liczyły wtedy 18.280 mieszkańców. W roku 1936 wskutek licznych groźnych szkód górniczych, kościół ewangelicki został rozebrany. Nabożeństwa odprawiane były w sali parafialnej w plebanii.

Ks. Walter Drobnitzky w Lipinach, które od roku 1920 przypadły Polskiemu Górnemu Śląskowi, odprawiał codzienną „*mszę luterąską*” w pełnych szatach mszalnych, a po południu w albie i stule odprawiał nieszpory, w których brała udział moja teściowa i znała do końca życia wszystkie śpiewy liturgiczne, te same, które znajdują się w obecnym naszym Śpiewniku Ewangelickim z roku 2002.

Ks. Walter Drobnitzky był jednym z najbardziej cenionych współpracowników ks. profesora Fr. Heilera i kontynuatorem jego dzieła. Był jednym z pionierów ruchu ekumenicznego w Lipinach, jak i później z ks. prof. dr Fr. Heilerem i innymi w Münster.

Mimo, że gorąco popierał tzw. „*Kościół Wyznający*” i był ogromnym przeciwnikiem Adolfa Hitlera, musiał wziąć udział w II wojnie światowej, która zaprowadziła go aż na Łotwę, gdzie w roku 1944 został ranny i przewieziony do szpitala w Herford, w Westfalii. Jego żona znalazła miejsce w domu rodzinnym w Spenge w Westfalii.

Po leczeniu szpitalnym, ksiądz i jego najbliżsi znaleźli się razem, a ks. Walter Drobnitzky mógł zostać trzecim proboszczem w Múnster, gdzie pozostał do końca swego życia.

Jeszcze pod koniec lat siedemdziesiątych XX wieku na zaproszenia ks. W. Drobnitzkiego odwiedziła go w Múnster moja teściowa, z której krótkich odwiedzin jakże bardzo się cieszył. Moja teściowa (69) zmarła w roku 1980 w Mikołowie, a ks. R. Drobnitzky w wieku 86 lat w roku 1986 w Múnster, i tam został pochowany. Jeszcze dziś jest wspominany przez wielu ludzi.

Dzieła ks. W. Drobnitzkiego znajdują się po dzień dzisiejszy w Niemieckiej Narodowej Bibliotece. Niestety, ks. prof. dr Fr. Heiler nie ze wszystkiego zadowolony w protestantyzmie, miał podobnież zamiar powrócić do Kościoła Rzymsko – Katolickiego (?), ale jednak tego zamiaru nie zrealizował.

Ruch Wysokokościelny w Niemczech przetrwał po dzień dzisiejszy, a więc już 93 lata i jest raczej ruchem elitarnym. Dziś w Niemczech spotykamy się z wieloma nielicznymi wysokokościelnymi związkami, czy też bractwami, m.in.:

* Związek Wysokokościelny Augsburskiego Wyznania E.V.,
Ewangeliccy Tercjarze św. Franciszka,
Wysokokościelna Wspólnota św. Jana,

- Bractwo św. Michała (Michaelsbruderschaft), które powstało na Pomorzu niedaleko Szczecina przed II wojną światową.
- Ewangelicka Wspólnota Sióstr Marii w Darmsztacie powstała tam po II wojnie światowej (Marienschwesternschaft).
- „Castelerring” - Wspólnota Kobiet w Castell (Würzburg)

Na terenie Niemiec można spotkać się jeszcze z wieloma nowoczesnymi męskimi i żeńskimi „zakonami” (Np. „Jesus Bruderschaft” w Gnadenthal). W Polsce właściwie nie ma oficjalnego Kościoła Wysokiego, a to co jest to „*quasi ruch Wysokokościelny*”, który się dopiero może rodzić?

B. Cóż to praktycznie oznacza być „wysokokościelnym” ewangelikiem, luteraninem?

1. Praktycznie oznacza to pracować nad sobą i innymi w duchu odnowy poprzez **Słowo Boże i Sakrament y święte.**

Z tym związana jest przede wszystkim, jak Marcin Luter nauczał, głęboka wiara w realną i substancjalną obecność Ciała i Krwi Pańskiej w Sakramencie Ołtarza, oraz **częste sprawowanie Komunii Świętej i przystępowanie do niej**. Ruch „Wysokościelny” preferuje każde główne nabożeństwo z Sakramentem Ołtarza, a więc Komunię świętą każdej niedzieli i w każde główne święto, a w zamkniętych wspólnotach braterskich lub siostrzanych nawet codzienną Komunię świętą.

A to znaczy codzienne lub cotygodniowe karmienie się Słowem Bożym i Sakramentem Ołtarza, który jest odpowiedzią na to Słowo.

Tak naucza bowiem Filip Melanchton w Konfesji Augsburskiej w artykule XXIV: „*Fałszywie się oskarża nasze Kościoły, jakoby one mszę zniosły, zachowano ją bowiem i odprawia się ją u nas z najwyższą czcią. Zachowuje się niemal wszystkie zwyczajowe obrzędy...*”

Czy rzeczywiście tak to jest dzisiaj? Ponieważ przez wieki dzielące nas od ożywczego ruchu reformacyjnego luteranizm zbojętniał na wiele prawd wiary, dlatego „*ruch Wysokościelny*” pragnie zwrócić Kościołowi luterkańskiemu uwagę na to co powinno stać w jego centrum. Stara się w ten sposób obudzić Kościół ze snu, z letargu.

Co niedzielna Komunia Święta w nabożeństwie głównym jest dla tego ruchu czymś zupełnie naturalnym i nie budzącym żadnej dyskusji. Takim bowiem od samego początku było pełne nabożeństwo luterkańskie (Zobacz: trzy pozycje książkowe dotyczące liturgii autorstwa ks. dr Marcina Lutra). Do głównego nabożeństwa (nazywanego również tam „*mszą*”) należy Słowo i Sakrament Ołtarza.

Tak jak przez cały tydzień dla podtrzymania i rozwoju życia musimy spożywać chleb powszedni, tak dla utrzymania i rozwoju życia duchowego powinniśmy co najmniej w niedzielę spożywać „*Chleb żywota*”, o którym Pan Jezus powiada: „*Jeśli nie będziecie jedli ciała Syna Człowieczego i nie będziecie pili Jego krwi, nie będziecie mieli w sobie życia.*” (J 6,53)|

1. Drugim momentem specyfiki „*ruchu wysokościelnego*” jest **urząd Kościoła**, a więc **ordynacja** księży i diakonów, jak również **konsekracja** (tzn. poświęcenie) biskupów, których to czynności zawsze i wyłącznie dokonywał i dokonuje **biskup** przez modlitwę do Ducha Świętego wraz z nałożeniem rąk.

„*Gest nałożenia rąk oznaczał przekazanie jakiejś duchowej rzeczywistości innej osobie. Tak np. Mojżesz, ustanawiając Jozuego wodzem Izraela, włożył na niego ręce (por. Lb 27,18-23; Pwt 34,9).*

I ten gest przyjął się w Kościele jako gest ustanowienia jego pasterzy” przez apostołów, gdyż Jezus dokonał tego przez powołanie i tchnienie na nich Ducha Świętego.

„*Najstarsze świadectwo włożenia rąk i związanego z tym przekazania misji i posługiwania podają Dzieje Apostolskie (Dz 6,1-6). Jest tam mowa o ustanowieniu ludzi, których zadaniem miała być troska o sprawy socjalne*

pierwotnego Kościoła. Przez włożenie rąk św. Tymoteusz otrzymał "dar łaski", którego nie powinien zaniedbywać (por. 1 Tm 4,14). Inne włożenia rąk, o których mowa w Dziejach Apostolskich miały charakter "sprowadzania" na dotyczących Ducha Świętego (por. Dz 8,17.19; 19,6); nie jest natomiast do końca jasne, czy św. Paweł, przestrzegając Tymoteusza przed pochopnym włożeniem rąk, miał na myśli odpuszczanie grzechów," czy też ordynację?

Również księgi symboliczne luteranizmu wg Księgi Zgody (*Liber Concordiae*) z roku 1580 jak już pisałem, zwracały uwagę na to, aby duchowny był **powołany** „*rite vocatus*”, to znaczy „*według*”, czy „*zgodnie z rytem*”, o którym w poprzednich zdaniach jest mowa. Powołanie do służby w Kościele zgodnie „z rytym” oznacza zgodnie z rytym dotychczasowego Kościoła, jaki do czasów Reformacji Przez wszystkie wieki od czasów apostolskich był praktykowany przez modlitwę i nałożenie rąk biskupa. Z tym „rytem” według ruchu wysokokościelnego jest związana tzw. „*sukcesja apostolska*”, czyli nieprzerwany łańcuch przekazywania tego urzędu od czasów apostolskich aż po dzień dzisiejszy przez modlitwę i nałożenie rąk.

Niektóre osoby (mężczyźni i kobiety) należące do „**ruchu wysokościelnego**” w Niemczech uważają, że w niemieckim ewangelicyzmie ten problem jest różnie pojmowany (niektórzy uważają, że wystarczy tylko sukcesja wiary apostolskiej!) i dlatego, tak uważają, że nie wszyscy ewangeliccy biskupi powiązani są tą linią prawdziwej i nieprzerwanej „*sukcesji apostolskiej*” biskupów (za wyjątkiem biskupów skandynawskich i tych wszystkich, którzy od nich, lub przez wyświęconych przez nich biskupów otrzymali sukcesję apostolską!).

Osobiście, jako autor tego opracowania uważam, że nigdzie w luteranizmie nie może być kwestionowana tzw. „*sukcesja prezbitera*”, która w pierwotnym Kościele była tożsama z „*sukcesją episkopalną*”. W Kościele luteranśkim wszyscy duchowni, jeśli nie przez biskupów (bo ich nie było!), to z całą pewnością przez trzech „*prezbiterów*”, (jeden, który sprawował władzę „*episcop e*” - superintendent lub generalny superintendent w Kościele lub w Diecezji, Prowincji, czy w Okręgu Kościelnym), byli zawsze ordynowani – wyświęceni na duchownych przez modlitwę i nałożenie rąk, jak nakazuje tradycja apostolska, biblijna i także luteranśki ryt przejęty zarówno od Kościoła Zachodniego jaki i Wschodniego.

Ruch Wysokościelny w Niemczech, który nieraz uważa, że nie wszyscy ich duchowni zostali „właściwie” ordynowani, bo rzekomo nieraz bez wkładania rąk (?), posiada dlatego swoich **alternatywnych** biskupów i prezbiterów, których sukcesję apostolską mogą udowodnić przynajmniej od 1566 r. tzn. od kard Rebiy, lub sukcesję szwedzką już od roku 1531 od biskupa Petrusa Magni .

W sprawie luteranśkiego rozumienia urzędu Kościoła w listopadzie 2006 r. niemieccy luteranścy biskupi wydali wyjaśnienie zawarte w „*Ordnungsgemäß berufen*” („*Powołani zgodnie z porządkiem*”). Na to

wyjaśnienie cały szereg profesorów i doktorów teologii ewangelickiej, głównie z Niemiec, a wśród nich wspomniany także już ks. profesor dr Peter Beyerhaus, który prowadzi braterskiemu ruchowi zarówno pietystycznemu jak i wysokokościelnemu, a który jest „*biskupem wysokokościelnym*” (sukcesję biskupią na pewno przyjął w roku 1998 od luterkańskich biskupów szwedzkich), a także wielu księży luterkańskich, złożyło protest na ręce Biskupa Krajowego, a zarazem i Naczelnego Biskupa VELKD w Niemczech ks. biskupa dr. Johannes Friedricha z Monachium przeciwko stanowisku Konferencji Biskupów Luterkańskich w Niemczech jako stanowisku liberalnemu i „*niezgodnemu z księgami symbolicznymi luteranizmu*”. Podobnie bowiem według relacji niektórych Niemców zdarzało się, że w Niemczech nawet bez nałożenia rąk odbywała się ordynacja (?) (co wydaje się nieprawdopodobne!), a komunie św. była sprawowana nie przez ordynowanych duchownych (tzw. „*wikariuszy*”, którzy tam nie są jeszcze ordynowani. Im odpowiadają nasi „*praktykanci*”, którzy jednak, podobnie jak i diakoni, nie mają prawa sprawowania Sakramentu Ołtarza, a jedynie mogą wraz z ordynowanym duchownym udzielać Komunii Św.). Stąd utrudniona jest interkomunia EKD z Kościołem Rzymsko – Katolickim i Prawosławnym.

Z tych to względów powstały w różnych Kościołach Krajowych stowarzyszenia księży, koleżeńskie stowarzyszenia ewangelicko-luterkańskie, które nie są żadną separatystyczną organizacją, ani też nikt z ich członków **nie wystąpił i nie ma nawet zamiaru wystąpić ze swego Kościoła Krajowego**, choć mają swoich alternatywnych „biskupów” posiadających sukcesję apostołską, a stojących na czele stowarzyszeń „Św. Ansgara”, „Św. Jana”, czy też „Wspólnoty Braterskiej św. Michała”, w których są święcenia i sprawowana jest „*msza św.*” podobna do „*Deutsche Messe*” Marcina Lutera i zgodnie z Konfesją Augsburską.

Sukcesją apostołską mogą się także legitymować, jeśli chcą, niemieccy biskupi EKD: Bawarii, Berlina – Brandenburgii i Śląskich Łużyc (Biskupi: Wolfgang Huber i Markus Dröge, Biskup regionalny Hans-Wilhelm Pietz), Hessen-Nassau (Prezes Volker Jung) i inni, a także Biskup SELK w Niemczech, nie mówiąc już o krajach skandynawskich (Szwecja, Finlandia, Norwegia, Dania, Islandia) i nadbałtyckich (Estonia, Litwa, Łotwa) i innych krajowych Kościołach.

3. „**Msza św. luterkańska**”, a więc nabożeństwo główne z Wieczerzą Pańską odprawiane jest przez „wysokościelnych” duchownych **w szatach liturgicznych** starożytnego Kościoła Zachodniego, a w niektórych Kościołach luterkańskich na Wschodzie (np. Ukraina, Rosja) w szatach liturgicznych Kościoła Wschodniego (alba, stula i ornat), które po dzień dzisiejszy pozostawił luterkański Kościół Szwecji i zdecydowana większość luterkańskich Kościołów na całym świecie. Także biskupi ubrani są w kapę biskupią, mitrę, lub infułę na głowie, a w ręce trzymają pastorał – łaskę biskupią (Por. Psalm 23). W niektórych wysokościelnych zborach (np. Braunschweig – „Brüderkirche”, na Łotwie) używane jest nawet nieraz

kadzidło, które ma symbolizować unoszącą się do Boga modlitwę, jak wyjaśnia psalmista w Psalmie 141,2: „*Niech wznosi się ku Tobie modlitwa moja jak kadzidło* .”

4. Powszechnie „Wysokokościelni” **nie akceptują ordynacji kobiet** , choć kobiety są wiernymi członkami ich społeczności i służą na wielu nawet bardzo wysokich kierowniczych stanowiskach kościelnych (Najwyższe władze Kościoła: Synod, Rada Kościoła, Konsystorz, władze diecezjalne). Oczywiście tym stanowiskiem sprzeciwiającym się ordynacji i konsekracji kobiet „Wysokokościelni” mocno narażają się większości zwolenników ordynacji kobiet jako diakonek, pasterek i biskupów. Z tego względu „*ruch Wysokokościelny*” jest piętnowany głównie przez kościelne środowiska liberalne.

Z drugiej strony „ruch Wysokokościelny” ma zrozumienie dla homoseksualistów jako ludzi, jako braci i siostr we wierze, ale jest przeciwny temu, aby tych ludzi ordynować lub aby razem mieszkali w plebanii. Stara się jednak nieść im najdalej idącą pomoc w ich sytuacji życiowej.

1. Bardzo ceniona jest przez ruch Wysokokościelny **spowiedź** (w tym także spowiedź prywatna, o której mówi Mały Katechizm ks. dr. Marcina Lutra w części „pośredniej”), oraz praktykowane jest bogate życie liturgiczne, które ma być także środkiem do odnowy duchowej ewangelickiego chrześcijaństwa (codzienna modlitwa Godzin – patrz: ŚE 967).
2. To co jest cennym w ruchu Wysokokościelnym to, że **nie separują się od macierzystego Kościoła** , jak to kiedyś czyniły „*ruchy ewangelikalne*”, lecz chcą Kościołowi jaknajlepiej służyć nie tworząc nowej organizacji eklezjalnej, mimo, że nieraz posiadają „*alternatywny*” urząd kościelny z nieprzerwaną episkopalną sukcesją apostolską.
3. Ponieważ luterński ruch Wysokokościelny mieści się w granicach luterskich ksiąg symbolicznych (wyznaniowych) i jest nawrotem do czasów Reformacji, dlatego ma on nadzieję, że **wnosi do Kościoła luterskiego ożywienie i pogłębienie wiary chrześcijańskiej w duchu wyznania luterskiego poprzez odnowę liturgiczno-sakramentalną** , zwraca się ku jednemu źródłu wiary chrześcijańskiej - Biblii oraz czystemu i wiernemu wykładowi tejże Biblii, którą luteranie widzą w księgach wyznaniowych luteranizmu (Księga Zgody z roku 1580).

SUKCESJA APOSTOLSKA BISKUPÓW LUTERAŃSKICH W POLSCE **W ogóle znanych jest 16 linii episkopalnych sukcesji apostolskiej.**

1. **Linia luterska (uppsalska) 1513; 1524, 1528, 1531:**

Najstarsza zachodnia udowodniona linia nieprzerwanej luteriańskiej sukcesji apostołskiej (uppsalskiej) sięga do roku 1513 (okres przedreformacyjny) do Rzymu, do papieża Klemensa VII (łac. Clemens VII (1523-1534) – Giulio de Medici (1478-1534)), od 1513 roku był arcybiskupem Florencji i kardynałem. Historycy Kościoła określają go jako „*głupiego i okrutnego*” papieża, był także ogromnym przeciwnikiem Reformacji. Historia płata nam nieraz figle: od wielkiego przeciwnik Reformacji pochodzi luteriańska linia szwedzkiej sukcesji apostołskiej. Jego linię sukcesji apostołskiej można wyprowadzić nawet od roku 1440.

1. biskup Rzymu Leon X, konsekrowany 17 marca 1513, który prawdopodobnie konsekrował przyszłego papieża Klemensa VII.
2. biskup Raffaele Kardynał Sansone Riario, konsekrowany 9 kwietnia 1504
3. biskup Rzymu Juliusz II, konsekrowany 1481
4. biskup Rzymu Sykstus IV, konsekrowany 25 sierpnia 1471
5. biskup Guillaume d'Estouteville, konsekrowany 10 stycznia 1440

Papież Klemens VII, dnia 1 maja 1524 r. konsekrował w Rzymie szwedzkiego zakonika o imieniu i nazwisku **PETRUS MAGNI** (1524-1534) na 30 - tego Biskupa Diecezji Västerås. Biskup Petrus Magni natomiast już bez zgody papieża konsekrował w Święto Epifanii, dnia 6 stycznia 1528 r. biskupów: Magnusa Haraldi (Diecezja Åbo), Martena Skytte (Diecezja Skara) i Magnusa Sommara (Diecezja Strängnäs), a 22 września 1531 r. pierwszego luteriańskiego arcybiskupa Uppsali **ks. Petri Nerciusa Laurentiusa**.

II . Linia rzymska Rebiby (1541; 1539):

Kościół Rzymsko-Katolicki i Kościół Starokatolicki (wszystkie narodowe Kościoły katolickie i obydwie Starokatolickie Kościoły Mariawitów, jak również pochodzący z tych Kościołów tzw. „*episcopi vagantes*”) są w linii sukcesyjnej włoskiego kardynała **Scipione Rebiby** (1504-1577), który niestety też nie cieszył się dobrą opinią, był m.in. wielkim inkwizytorem. Mimo tego jest on ważną postacią dla Kościoła Katolickiego (zarówno rzymskiego jak i starokatolickiego), gdyż do niego sięga linia potwierdzonej sukcesji apostołskiej, a więc gdzieś do roku 1541. Z tej linii „*Rebiby*” wywodzi się starokatolicka linia sukcesji apostołskiej, gdy w roku 1724 r. rzymsko-katolicki biskup Babilonu ks. Dominique Varlet, powróciwszy z Persji zgodził się udzielić sakry biskupiej ks. Cornaliusowi van Steenovenowi arcybiskupowi Utrechtu w Niderlandach (Holandia), pomimo sprzeciwu Rzymu, a potem po śmierci Arcybiskupa Jego trzem następcom, z których dopiero ostatni, a więc czwarty przeżył nieco więcej lat po otrzymaniu w r. 1739 sakry biskupiej, mianowicie Arcybiskup **Petrus Johannes Meindaerts** (1739-1767), którego linia sukcesji apostołskiej trwa do dzisiaj w Kościele Starokatolickim, ale także i wśród tzw. „*episcopi vagantes*”, nie mówiąc już o legalnej linii „*episcopi in pectore*”.

III. Istnieją oczywiście jeszcze inne linie sukcesyjne zarówno na Zachodzie jak też i w **Kościele Wschodnim** (prawosławne). Trzecią dla nas ważną linią sukcesji apostoelskiej wschodniej jest linia „moskiewska” patriarchy Moskwy i całej Rusi Aleksego I wraz z współkonsekratorami metropolity kijowskiego Jana i kiszyniowskiego Hieronima.

Z tymi trzema liniami historycznej sukcesji apostoelskiej Zachodu i Wschodu izwiązany jest w jakimś stopniu także współczesny Kościół Ewangelicko-Augsburski w Polsce i inne Kościoły na świecie poprzez udział biskupów kilku konfesji w konsekracjach biskupów luterańskich w Polsce.

1. Linia uppsalska Kościołów luterańskich i linia Kościołów anglikańskich, które podpisały „Deklarację z Porvoo”:

The Episcopal Succession of the Church of Sweden.

Sukcesja apostoelska Biskupa Petrusa Magni

Konsekrator:

Papież [Klemens VII](#)

Data konsekracji

[1 maja 1524](#)

Biskup Petrus Magni konsekrował

Biskup

Data konsekracji

[Magnus Harald](#)

[6 stycznia 1528](#)

[Marten Skytte](#)

[6 stycznia 1528](#)

[Magnus Sommar](#)

[6 stycznia 1528](#)

[Laurentius Petri](#), abp

[22 września 1531](#)

OFICJALNA LISTA EWANGELICKO – LUTERAŃSKICH ARCYBISKUPÓW UPPSALI (SZWECJA) EVANGELISK-LUTHERSKA ÄRKEBISKOPAR UNDER OCH EFTER REFORMATIONEN

L.p. Imię Czas pełn. Okres życia Kiedy i kto konsekrował? Kogo
konsekrował Abp?

i nazwisko urzędu

Arcybiskupa

1. [Laurentius Petri Nericius](#)

[1531 - 1573](#)

[1499 - 1573](#)

Konsekrowany jako pierwszy luterański arcybiskup Uppsali przez
30. rzymsko-katolickiego biskupa Diecezji [Västerås](#) ([Västerås](#)

[stift](#)) Petrusa Magni w dniu 22.09.1531 r. w Uppsali. Sam był konsekrowany w Rzymie przez papieża Klemensa VII.

2. [Laurentius Petri Gothus](#)

[1573](#) - [1579](#)

[1529](#) / [1530](#) - [1579](#)

Konsekrowany na Arcybiskupa Uppsali 14.07.1575 przez biskupa Skary Jakobusa Johannisa (kons. przez Abp Laurentiusa Petri Nerciusa 1570—1593).

Vakans

[1579](#) - [1583](#)

-

==

3. [Andreas Laurentii Björnram](#)

[1583](#) - [1591](#)

[1520](#) - [1591](#)

Konsekrowany na biskupa [Växjö](#) 2.07.1577 przez arcybiskupa Laurentiusa Petri Gothusa (kons. przez biskupa Skary Jakobusa Johannisa).

Vakans

[1591](#) - [1593](#)

==

4. [Abraham Angermannus](#)

[1593](#) - [1599](#)

[1540](#) - [1607](#)

Konsekrowany 19.02.1594 przez biskupa [Linköpings stift](#) ([1589](#) - [1606](#)) Petrusa Benedicti (kons. 8.09.1583 przez arcybiskupa Andreasa Laurentii Björnrama)

5. [Nicolaus Olai Bothniensis](#)

[1599](#) - [1600](#)

[1550](#) - [1600](#)

Nie był konsekrowany (zmarł przed konsekracją).

6. [Olaus Martini](#)

[1601](#) - [1609](#)

[1557](#) - [1609](#)

Konsekrowany 16.08.1601 przez biskupa Skara stift Petrusa Keniciusa (kons. 26.10.1595 przez Arcybiskupa Abrahama Angermannusa)

7. [Petrus Kenicius](#)

[1609](#) - [1636](#)

[1555](#) - [1636](#)

Konsekrowany 26.10.1595 przez arcybiskupa Abrahama Angermannusa.

8. [Laurentius Paulinus Gothus](#)

[1637](#) - [1646](#)

[1565 - 1646](#)

Konsekrowany 3.08.1608 przez arcybiskupa Olaus Martini.

9. [Johannes Canuti Lenaeus](#)

[1647 - 1669](#)

[1573 - 1669](#)

Konsekrowany 14.03.1697 przez biskupa Skara stift [Jonas Magni Wexionensis](#) (kons. 3.01. 1641 przez arcybiskupa Laurentiusa Paulinusa Gothusa).

10. [Laurentius Stigzelius](#)

[1670 - 1676](#)

[1598 - 1676](#)

Brak danych

11. [Johannes Baazius](#)

[1677 - 1681](#)

[1626 - 1681](#)

Konsekrowany 19.03.1668 przez biskupa Johannes Lenaesa.

12. [Olov Svebilus](#)

[1681 - 1700](#)

[1624 - 1700](#)

Konsekrowany 8.12.1678 na biskupa [Linköpings stift](#) przez arcybiskupa Johannes Baziusa (kons. 19.03.1668 przez biskupa Johannes Lenaesa).

13. [Erik Benzeliuss, senior.](#)

[1700 - 1709](#)

[1632 - 1709](#)

Konsekrowany 5.07.1687 na biskupa [Strängnäs stift](#) przez biskupa Matthiasa Steuchiusa

Vakant

[1709 - 1711](#)

-

==

14. [Haquin Spegel](#)

[1711 - 1714](#)

[1645 - 1714](#)

Konsekrowany 1685 na biskupa Skara stift przez Arcybiskupa Olova Svebilusa.

15. [Mattias Steuchius](#)

[1714 - 1730](#)

[1644 - 1730](#)

Konsekrowany 12.06.1695 na biskupa [Strängnäs stift](#) przez arcybiskupa [Olova Svebilus](#) a.

16. [Johannes Steuchius](#)

[1730 - 1742](#)

[1676 - 1742](#)

Konsekrowany 1730 na biskupa [Linköpings stift](#) przez
Arcybiskupa Matthiasa Steuchchiusa.

17. [Erik Benzelijs junior.](#)

[1742 - 1743](#)

[1675 - 1743](#)

Konsekrowany 5.06. 1726 na biskupa [Linköpings stift](#) przez
arcybiskupa [Mattiasa Steuchius](#) a.

18. [Jakob Benzelijs](#)

[1744 - 1747](#)

[1683 - 1747](#)

Konsekrowany 1731 na biskupa [Göteborgs stift](#) (1731-1744)
przez arcybiskupa Johannesa Steuchiusa.

19. [Henric Benzelijs](#)

[1747 - 1758](#)

[1689 - 1758](#)

Konsekrowany 12.09.1742 na biskupa Lund stift przez
arcybiskupa [Erika Benzelijsa juniora.](#)

20. [Samuel Troilius](#)

[1758 - 1764](#)

[1706 - 1764](#)

Konsekrowany 1751 na biskupa [Västerås stift](#) (1751-1760) przez
arcybiskupa Hennrica Benzelijsa.

21. [Magnus Beronius](#)

[1764 - 1775](#)

[1692 - 1775](#)

Konsekrowany 8.07.1745 na biskupa [Åbo stift](#) (Turku –
Finlandia, 1745-1764) przez Arcybiskupa Jakoba Benzelijsa.

22. [Carl Fredrik Mennander](#)

[1775 - 1786](#)

[1712 - 1786](#)

Konsekrowany 1745 na biskupa Kalmar stift (1745-1764) przez
arcybi skupa Jakoba Benzelijsa.

23. [Uno von Troil](#)

[1786 - 1803](#)

[1746 - 1803](#)

Konsekrowany 23.02.1781 na biskupa [Linköpings stift](#) (1780-
1786)

przez arcybiskupa Carla Fred erika Menandera.

Wakans

[1803 - 1805](#)

-

==

24. [Jacob Axelsson Lindblom](#)

[1805 - 1819](#)

[1746 - 1819](#)

Konsekrowany 19.12.1786 na biskupa [Linköpings stift](#) (1786-1805) przez Arcybiskupa Uno von Troil.)

25. [Carl von Rosenstein](#)

[1819 - 1836](#)

[1766 - 1836](#)

Konsekrowany 9.04.1809 na biskupa 1.03. 1787 na biskupa [Linköpings stift](#) przez Arcybiskupa Jacob Axelsson Lindbloma.

26. [Johan Olof Wallin](#)

[1837 - 1839](#)

[1779 - 1839](#)

Konsekrowany 28.03.1824 na biskupa „ordensbiskop” przez arcybiskupa Carla von Rosenstein.

27. [Carl Fredrik af Wingård](#)

[1839 - 1851](#)

[1781 - 1851](#)

Konsekrowany 9.05.1809 na biskupa [Göteborgs stift](#) (1818-1839), przez arcybiskupa Jacob Axelssona Lindbloma.

28. [Hans Olov Holmström](#)

[1852 - 1855](#)

[1784 - 1855](#)

Konsekrowany 19.05.1839 na biskupa [Strängnäs stift](#) (1839-1852) przez arcybiskupa Johna Olafa Wallina.

29. [Henrik Reuterdaahl](#)

[1856 - 1870](#)

[1795 - 1870](#)

Konsekrowany 20.05.1855 na biskupa Lund stift przez Arcybiskupa [Hans Olova Holmström](#) a.

30. [Anton Niklas Sundberg](#)

[1870 - 1900](#)

[1818 - 1900](#)

Konsekrowany 6.03. 1864 na biskupa Karlstads stift (1864-1870) przez arcybiskupa Henrika Reuterdahla.

31. [Johan August Ekman](#)

[1900 - 1913](#)

[1845 - 1913](#)

Konsekrowany 28.08.1898 na biskupa [Västerås stift](#) (1898-1900) przez biskupa Antona Niklasa Sundberga.

32. [Nathan Söderblom](#)

[1914 - 1931](#)

[1866 - 1931](#)

Konsekrowany 8.11.1914 na Arcybiskupa Uppsali przez biskupa Diecezji Lund Gottfrieda Billinga konsekrowanego 7.09.1884 r. przez arcybiskupa Antona Niklasa Sundberga. Konsekrował m.in. biskupów: 1918 w Tallinie (Estonia) Jakuba Kukka, 12.07.1922, w Rydze (Łotwa): Karlisa Irbe i Petera Haralda Poelchau (1922-1932) . W Uppsali konsekrował 16.08.1925 biskupów: Edvarda Magnusa Rodhe dla Diecezji Lund i biskupa **Juraja Janoška** (Słowacja), a dnia 6.09.1928 w Modrej (Słowacja) biskupa **Dušana Fajnora** .

[Erling Eidem](#)

[1931 - 1950](#)

[1880 - 1972](#)

Konsekrowany 22.05.1932 na Arcybiskupa Uppsali przez biskupa Olafa Bergqvista (kons. 10.04.1904 przez biskupa [Härnösands stift](#) (1888-1908) Martina Johanssona konsekrowanego przez Arcybiskupa Uppsali Antona Niklasa Sundberga.

Arcybiskup Eidem konsekrował dnia 22 maja 1932 r. fińskiego arcybiskupa Erkki Kaila (1935-1944) i w ten sposób powróciła do Finlandii nieprzerwana sukcesja apostołska biskupów szwedzkich. W dniu 22 maja 1949 r. w Uppsali Arcybiskup konsekrował biskupów: prof. Andersa Nygrena i **Bo Giertza** , który z kolei konsekrował w Tanganice 30 lipca 1961 r. wielkiego uczonego misjologa szwedzkiego i pierwszego biskupa misyjnego dla Tanzanii (1961-1964) **Bengta Sundklera** , który był m.in. konsekratorem swego następcy w Tanzanii bp. Josiaha Kibiry (1925-1980) w Bukoba, a w dniu 28 IX 1975 r. w Norymberdze był współkonsekratorem bawarskiego biskupa **Johannesa Hanselmanna** , późniejszego prezydenta Światowej Federacji Luterńskiej, który był współkonsekratorem w dniu 3.05.1991 r. w Warszawie biskupa **Jana Szarka**.

34. [Yngve Brilioth](#)

[1950 - 1958](#)

[1891 - 1959](#)

Konsekrowany 1938 r. przez Arcybiskupa Erlina Eidema.

35. [Gunnar Hultgren](#)

[1958 - 1967](#)

[1902 - 1991](#)

Konsekrowany 1.02.1948 na biskupa [Visby stift](#) (1947-1951) przez Arcybiskupa Erlina Eidema.

36. [Ruben Josefson](#)

[1967 - 1972](#)

[1907 - 1972](#)

Konsekrowany 18.01.1959 na biskupa [Härnösands stift \(1958-1967\)](#) przez Arcybiskupa Gunnara Hultgrena.

37. [Olof Sundby](#)[1972 - 1983](#)[1917 - 1996](#)

Konsekrowany 4.10.1970 na biskupa [Växjö stift](#) (1970-1972) przez Arcybiskupa Rubena Josefsona.

38. [Bertil Werkström](#)[1983 - 1993](#)[1928](#)

Konsekrowany 1975 na biskupa [Härnösands stift \(1975-1983\)](#) przez Arcybiskupa Olofa Sundby.

Abp [Bertil Werkström](#) w r. 1990 konsekrował swego biskupa pomocniczego Torda Harlina (1990-2000), który z kolei był współkonsekratorem biskupów: **Jana Szarka** (Warszawa, 3.05.1991) i **Mieczysława Cieślara** (Łódź, 1.05.1996 r., który zginął w tragicznym wypadku samochodowym 18 IV 2010 r. pod Łodzią). Abp B. Werkström konsekrował w r. 1988 dla Diecezji Sztokholm biskupa Larsa Henrika Svenungssona, który konsekrował 1.01.1993 r. Arcybiskupa Łotwy Janisa Vanagsa, a on konsekrował m.in. biskupa Litwy Mindaugasa Sabutisa w dniu 12. 06. 2004 r. w Taurage (Litwa), był współkonsekratorem biskupa SELKu w Niemczech ks. Hansa Jörga Voigt'a w dniu 24 czerwca 2006 r. w Hanowerze a w dniu 6 I 2010 r. w Warszawie abp J. Vanags był współkonsekratorem biskupa **Jerzego Samca**.

39. [Gunnar Weman](#)[1993 - 1997](#)[1932](#)

Konsekrowany 1986 na biskupa [Luleå stift](#) (1986-1993) przez arcybiskupa [Bertila Werkström](#) a. Abp G. Weman konsekrował 1.02.1995 biskupa Linköping stift Martina Linda, który konsekrował 27.05.2000 w Londynie biskupa Waltera Jaguckiego, który był współkonsekratorem swego rodzonego brata, biskupa Janusza Jaguckiego 6.01.2001 r. w Warszawie.

Bp M. Lind był także współkonsekratorem w Miskolcu 25.03. 2006 węgierskiego biskupa Fabiny Tamása wybranego w lipcu 2010 r. wiceprezydentem Światowej Federacji Luterńskiej w Genewie, który był współkonsekratorem 6.01.2010 w Warszawie biskupa Jerzego Samca.

40. [Karl Gustav Hammar](#)[1997 - 2006](#)[1943](#)

Konsekrowany 1992 na biskupa [Lunds stift](#) (1992-1997) przez Arcybiskupa [Bertila Werkström](#) a. Konsekrował w maju 2000 r.

dla Archidiecezji w Uppsali biskupa Ragnera Perseniusa. Natomiast biskup Ragner Persenius w dniu 6.01.2010 w Warszawie był współkonsekratorem biskupa Jerzego Samca.

41. [Anders Wejryd](#)

[2006](#) -

[1948](#)

Konsekrowany 1995 na biskupa [Växjö stift](#) (1995-2006) przez Arcybiskupa Gunnara Wemana.

[1](#) / Szwedzki biskup Bengt Sundkler, profesor misjologii w Uppsali, konsekrowany biskupem w Tanganice, dnia 30 lipca 1961 przez szwedzkiego biskupa Bo Giertza, który sam był konsekrowany razem z bp. prof. Andersen Nygrenem w katedrze w Uppsali, dnia 22 maja 1949 r. przez Arcybiskupa Erlinga Eidema (1931-1950). Biskup prof. dr Bengt Gustaf Malcom Sundkler (ur. 7.05.1909 zm. w Uppsali 5.04.1995 r.) był pierwszym biskupem luterzańskim w Tanzanii (Bukowa) w latach 1961-1964.

[2](#) Z: Lothar Gassmann, Pietismus - wohin? Neubesinnung in der Krise der Kirche, Wuppertal 2003.

[3](#) Zapewne od wspomnianego już szwedzkiego biskupa prof. dr. Bengta Sundklera.

[4](#) Między innymi znani w Polsce w niektórych gremiach: Karsten Bürgener (bp z sukcesją apostolską) z Bremen, ks. Wolfgang Büscher, Helmstedt; ks. Jürgen Diestelmann, Braunschweig; ks. Frank-Georg Gozdek, Braunschweig; ks. Herbert Naglatzky, Hannover, którego rodzice pochodzili z Mazur; ks. Andreas Rüß, Altenkirchen; Profesor Dr Günter R. Schmidt, Erlangen; ks. Jens Schmidt-Clausen, Hannover; ks. Dr Wilhelm Schmitzdorff, Hannover; Dr. Thomas Schöneburg, Möckers; ks. Sven Olof Svensson, Hannover; ks. Henning Voigt, Sünna.

[5](#) Stanowisko Konferencji Biskupów VELKD p.t. „Ordnungsgemäß berufen“ opublikowane zostało w Hanowerze, dnia 13.11.2006 r. Zgromadzeni w Fuldzie 7 i 8 maja 2007 r. teolodzy luterkańscy zajęli inne stanowisko w sprawie urzędu Kościoła.

[6](#) XII Synod Kościoła Ewangelicko-Augsburskiego w RP w wyniku tajnego głosowania w dniach 15 do 17 października 2010 r. w Bielsku – Białej ponownie zdecydował o nieordynowaniu kobiet na urząd prezbitera (księdza) i biskupa. W wyniku tajnego głosowania, 33 synodałów opowiedziało się przeciw, a 20 za ordynacją kobiet na księży. Siedmiu wstrzymało się od głosowania. Zmiany prawa można dokonać przy ponad 2/3 całości głosów za przyjęciem wniosku.

Niestety, w tej sprawie wywierana jest presja z zewnątrz zarówno przez Światową Federację Luterzańską, jak też przez niektóre sąsiednie Kościoły ewangelickie. Np. podczas tegorocznego Kirchentagu (2011) na wywieszonych plakatach z zapytaniem: Czego Kościoły europejskie

oczekują od Polski? - znalazły się odpowiedzi: „Ordynacji kobiet”, „Polacy ordynujcie kobiety!”. Wygląda na to jakby ordynacja kobiet była pierwszoplanowym zadaniem Kościoła, jakby od tego zależało zbawienie człowieka. Czynią to także niektórzy księża w kraju zapraszając kobiety z zagranicy do sprawowania Komunii św. w naszych kościołach, mimo, że Synod Kościoła w tej sprawie jasno się wypowiedział.

7 Biskup Jerzy Szotmiller (1933-2011) przed śmiercią, która zastała go w częstochowskim szpitalu 20 minut po północy w niedzielę, dnia 31 lipca 2011 r. pozostawił testament z dnia 16 kwietnia 2011 r. i aneks do niego z lipca 2011, w którym prosi wszystkich o wybaczenie błędów i win, a powołując się na świadków raz jeszcze potwierdza wypełnienie woli śp. ks. biskupa Tadeusza R. Majewskiego, co do konsekracji, ks. Eugeniusza Stelmacha w dniu 6 listopada 1999 r., prosi także, aby w październiku 2011 r. zwołać synody diecezjalne wszystkich polskich diecezji i wybrać nowych biskupów ordynariuszy i ich biskupów pomocniczych (młodszych księży), których nazwiska wskazuje w testamencie i pisze, że im „z góry będzie błogosławił.” Celem uniknięcia fałszerstwa proponuje głosowanie nie tajne, lecz jawne! Swoje biskupie pastorały przekazuje Parafii w Strzyżowicach. Biskup Jerzy Szotmiller prosił, aby po jego śmierci ogłosić jego testament i dokument przekazania święceń biskupich ks. Eugeniusza Stelmacha. Do tego upoważnił ks. biskupa in pectore Eugeniusza Stelmacha. Jako postronnemu wydaje się mnie osobiście, że ze względu na dobro Kościoła Polskokatolickiego część tego testamentu nie nadaje się do opublikowania, a jedynie przekazania tym, których to dotyczy.

8 Klasztor ten był uznany przez dawne Władze Ewangelicko – Luterńskiego Kościoła Krajowego w Turynгии – przez Biskupa Krajowego Turynгии Ericha Leicha z Eisenach.

9 Polski Kościół Starokatolicki został założony przez byłego Biskupa PNKK Władysława Farona w roku 1933, który był konsekrowany w Stanach Zjednoczonych w Scranton przez biskupa Władysława Hodura w asyście biskupów: Leona Grochowskiego i Jana Zenona Jasińskiego 30 stycznia 1930 r. Natomiast biskup Wł. Faron konsekrował biskupów starokatolickich: Adama Jurgielewicza (1934), Jana Perkowskiego (1934) i Zygmunta Szypolda (1947). Współkonsekratorami bp Z. Szypolda byli biskupi mariawiccy: Roman Maria Jakub Próchniewski, Wacław Maria Bartłomiej Przysiecki i węgierski biskup Tomasz Czernohoreski-Fehérváy.

Po odejściu bp. Wł. Farona do Kościoła Rzymsko-Katolickiego, bp Zygmunt Szypold został zwierzchnikiem tego Kościoła we Wrocławiu (1949-1964), rekonsekrował sub conditione na biskupa starokatolickiego [Ignacego Jana Wysoczańskiego](#), który prowadził misję wśród mazurskich [staroobrzędowców](#) (Ukta – Wojnowo). Miał on zostać następcą bp. Szypolda, ale władze się nie zgodziły na to. Wierni starokatolicy przeszli więc do innych Kościołów chrześcijańskich (polskokatolicki) lub

praktykowali swoją wiarę w podziemiu do czasu erygowania na nowo Kościoła Starokatolickiego po upadku komunizmu.

10 *Nie zachowały się żadne dane dotyczące jego własnej konsekracji, choć przypuszcza się, że wyświęcił go jego wieloletni protektor Gian Pietro Carafa w roku 1551.*

11 *„ Vocatio ” to nie tylko powołanie przez Synod Kościoła lub Synod Diecezji, ale też powołanie przez uprawnione do tego przez Kościół osoby (Biskup, Papież, Sobór Biskupów, czy wierni danej diecezji lub całego Kościoła, względnie jak dawniej bywało: król, cesarz, car)*

12 *. Dziś proboszczem w Polskiej Parafii Ewangelicko – Augsburskiej w Londynie jest pochodzący z Polski ks. mgr Robert Wojtowicz.*